СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 135. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 12. червня, 1925. VOL. XXXIII. No. 135. Jersey City, N. J., Friday, June 12. 1925. THREE CENTS.

Фармерський бльок заповідає опозицію проти Кулиджа.

ВАШИНГТОН, 10. червня. — Сенатори й конгресмени зі західних, „пшеничних" стейтів заповідають, що вони будуть поборювати на спілку з демократами теперішний републиканський уряд, бо він своєю тарифовою політикою наносить велику шкоду американським фармерам.

СТЕНДЕРД ОЙЛ ЗАБИРАЄТЬСЯ ДО ЛЕТНИЧОГО БИЗНЕСУ.

ШИКАГО, 10. червня. — Нафтове підприємство замовило собі літаючу хату, заосмотрену в усякі вигоди. Побудувати її має Став Метел Ерплейн Ко. з Форт Ерпорт, в стейті Мишигені. Крила будуть мати 60 стіп від кінця до кінця; літак буде мати приміщення для сидження й спання для 7 пасажирів, пільота, механіка й кухаря. Буде він мати три комнати. Їхати буде електрикою, виробльованою своїми власними машинами, які буде гонити нафта.

Підприємство вже постаралося о приватні місця для причалювання по ріжних містах Америки. Машина буде могти їхати без перерви 5 годин по 100 миль на годину.

ВЕЛИКИЙ БУДІВЛЯНИЙ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 10. червня. — Боротьба межи нюйорськими юніями будівляного промислу знова задержала велику масу будівель. Рахують, що задержані будівлі вартають сто міліонів долярів.

БОРОТЬБА ЗА НАУКУ ПРО РОЗВІЙ ЗВІРЯТ.

НЮ ЙОРК, 10. червня. — Незадовго має станути перед судом в стейті Тенесі Джан Томас Сковпс, молодий учитель публичних шкіл сього стейту, обжалований за нарушенне закона сього стейту, забороняючого вчити в публичних школах науку Дарвина про походження висших родів звірят з низших.

Сковпса при його приїзді до Ню Йорку, витали врочисто прихильники науки про походження родів, а нюйорське товариство свободи слова уряділо йому величавий бенкет. На ньому оповіщено, що оборони Сковпса перед судом підняв ся відомий в Америці карний адвокат Даров.

ЗНОВА ВБИЙСТВА ФИЛИПИНСЬКИХ ТУБЕЛЬЦІВ.

МАНІЛЯ, 9. червня. — В бійці межи поліцією а Моросами в провінції Лянао погибло 8 Моросів, а 3 віднесло тяжкі рани. Три полісмени теж вийшли з ранами.

Тлом для бійки був приказ генерала Вуда, губернатора Филипинських островів, арештувати султана Раю й його прихильників, що в маю сього року наробили були урядови богато клопотів.

ТРАГІЧНІ НАСЛІДКИ ЗАБАВИ.

НЮ ЙОРК, 9. червня. — Пять малих хлопців забавлялося на Орчард Стріті в розбишак. В кишенях одного автомобіля, що стояв коло хідника, вони найшли револьвер і стали його вживати в грі. Підчас забави один з них прицілився до „розбишаки" тим револьвером і вдавав, що стріляє. Надсподівано грянув вистріл, і хлопчина упав на хідник. Виновник кинув револьвер і втік. Коли раненого хлопця привезено на поліцію, показалося, що куля застрягла в спину, і хлопчина або помре або лишиться каликою на все життя.

ДО КОГО НАЛЕЖУТЬ КРАЇ НА ПІВНІЧНОМУ БІГУНІ?

ВАШИНГТОН, 9. червня. — Доналд Б. Мекмилен, американський подорожний, що вибирається на північний бігун, предложив департаментови стейту запит, до кого будуть належати краї, які він може відкрити підчас своєї подорожи на півночі.

Він уже почав висилати на північ потрібні для подорожи річи.

ПРОЦЕС ЗА ВБИЙСТВО ЗПЕРЕД 9 ЛІТ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС, Ню Йорк, 9. червня. — На процесі проти Еміля Кйята за замовлене вбийство одного італійського імігранта 9 літ тому назад пересухано свідків і обжалованого.

Яко свідки виступали його товариші злочину, які вже від давна сидять засуджені на досмертну вязницю; вони всі потверджували вину обжалованого, а де їх зізнання не годилися зі зізнаннями, зложеними на розправах проти них самих, так вони заявляли, що вони тоді зізнавали фальшиво, щоби ратувати своє життя.

Самий же обжалований зізнав, що він допускався всяких злочинів, як рабунку й обманства, але зі злочином, за який його судять, не має нічого спільного.

ЗАБИВСЯ АВТОМОБІЛЕВИМ ГАЗОМ.

МАВНТ ГОЛІ, Ню Джерзі, 9. червня. — Гарі Найт, републиканський провідник повіту Берлингтону, пополнив нині самовбийство в той спосіб, що положився з устами коло отвору рури, котрою виходить зужитий газ автомобіля.

ЩО ЙОГО ЦІКАВИТЬ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 9. червня. — На англійськім кораблі Орбіті приїхав з Англії ірляндський поет Дон Бірн. Каже він, що хоче наперед побачити кулачну боротьбу, відтак гарні кінські переґони, а відтак скупатися в заливі коло Лонг Айленду. Коли се все зробить, може вдоволений вертати до старого краю.

КАНАДА ХОЧЕ МАТИ НОВИЙ ПРАПОР.

ОТАВА, 9. червня. — Рада міністрів Канади постановила завести новий прапор для Канади. Міністри устійнили комітет, який поручить свій проєкт. Комітет уже приступив...

УДАРТЕ В ВІЧЕВИЙ ДЗВІН, ДОПОМОЖІТЬ ГОЛОДНОМУ СЕЛУ.

Від місяців не бачить наш селянин хліба. Сам не має чим пожививтися і не має зерна на весняний посів. Тепла зима і мишва знищила озимину. Лютий ворог донищує його податками і данинами та жде на його загибіль.

Громадяне. Не даймо загибати живому народови. Киньмося всі як оден до ратунку нації. Нехай прокинеться в ту страшну хвилю і найбільш заспаний кут, хай вдарить в вічевий дзвін і кличе нарід на пораду, на негайну допомогу нашому Голодуючому Рідному Селу.

Порятувати село — це наш святий обовязок, бо ратуючи село, ратуємо українську націю. Від того обовязку не може і не сміє відтягнутися буквально ні одна особа українського роду.

В першій мірі повинні взятися до цеї праці наші товариства і парохії по місцях, а дальше всі свідомі громадяне. Повинні скликувати віча і наради і представити народови голодове лихоліття в старім краю.

Коли бракує Вам бесідника пишіть до Обєднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЗАГОВІР ПОЖАРНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ?

ВАШИНГТОН, 9. червня. — Небувалий просто закид підняв тут нині на конвенції Національного Товариства Кредитовців Алфред Флемминг, голова національної ради обезпечення від огню. Говорив він, що товариства, обезпечуючі від огню, стоять в змові з паліями. Палії за добрі гроші підпалюють доми, асекураційні компанії підносять кошти обезпечення, а обезпечуючіся платять річно зайвих яких десять міліонів долярів.

„УРЯД У РУКАХ ТРОСТІВ".

МИЛУОКІ, Висконсин, 8. червня. — Сенатор Волш заявив тут підчас свята в честь Джеферсона, що теперішний уряд у Вашингтоні находиться під залізною рукою великих промислових організацій, так званих тростів. Після спостережень сенатора, американський бизнес переживає тепер часи горячкової організації.

ПОГИБЛА ВІД КУЛІ НА ВІЙСКОВІЙ СТРІЛЬНИЦІ.

МАВНТ ГОЛІ, Ню Джерзі, 8. червня. — Куля, вистрілена жовнірами підчас управ машиновими карабінами, попала на подвіря одної фарми та вбила на місці паню Спрейґ. Покійна лишила 6 дітий, з котрих найстарша має 14 літ, а наймолодша всего 4.

НЕ ХОЧУТЬ МОНАРХІСТИЧНОГО ПРАПОРА.

БЕРЛІН, 9. червня. — Монархісти поставили в парляменті внесок, щоби новий прапор Німеччини замінити старим, який признавався в часи німецької монархії. Внесок відкинено.

Сю подію пояснюють републиканці як наслідок нерозумного поспіху монархістів. Вони кажуть, що за поворотом до старого прапора стоїть також богато републиканців та що ся зміна остаточно перейде. Сим разом однак монархісти програли справу лишень через свою поспішність.

МЕРТВИЙ АВТОМОБІЛІСТ ЗАБИВ ТОВК ЛЮДЕЙ.

В Лос Анджелес, Кал., 63-літний Едвард Колієр умер нагло підчас їзди автомобілем. Розігнаний автомобіль заїхав на сиґнал полісмена на перехрестю вулиць і се була перша признака, що з ним є щось зле. Люде і другі вози повтікали перед ним і автомобіль заїхав до хідника і так спинився. Одначе поки спинився, вдарив одну молодицю, яка мабуть від того умре. Поважно скалічилася також вдова померщого, яка враз...

ПОПИС УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА.

Нюйорська Музична Колеґія („Ню Йорк Каледж оф Мюзик") під дирекцією Карла Гайна дає на закінчення шкільного року врочистий концерт („коменсмент концерт") в Аолієн Гол, 34 Вест 43-а Вулиця, в пятницю, дня 12. червня, о годині 8 вечером.

На сьому концерті виступить відомий уже український публиці барітон Гнат Палажій.

РОДИННА КАТАСТРОФА.

Родинною катастрофою можна назвати випадок, який лучився коло Ріджент в полудново-західній Манітобі вечером 16. травня. Михайло Кузенко, секційний формен з Ріджент їхав „спідером" за акушеркою для своєї жінки. Ідучи зі скорістю 25 миль на годину, він наїхав на надїзджаючий з противної сторони з такою самою скорістю „спідер" свого свояка Івана Кузенка, також секційного формена, який їхав на відвідини до него. З І. Кузенком їхали 21-літний Йосиф Валецький і Ол. Сконоровський. Моторівки вдарилися до купи і розбилися. При сім пасажири Івана Кузенка погибли оба на місци, а Іван Кузенко покалічився так сильно, що зараз забрали його до шпиталю до Суріс без надії на його вирятування. Тимчасом жінка Михайла Кузенка вродила без акушерки близнята.

„ВУЛИЦЯ НЕ Є МІСЦЕМ ДЛЯ ЗАБАВИ".

„Вулиця не є місцем забави для дітей". Таке було рішення комісії коронера в Вінніпеґу, яка розслідувала причину смерти маленького Лойда Джорджа Евинса. Хлопчика переїхав трок, що розвозив по хатах замовлення з ґросерні. Коли драйвер трока був в хаті, під трок залізло двоє дітей бавитися. Драйвер, вийшовши з хати, не завважав дітей і рушив з місця. Аж тоді почув крик. Один хлопчик, скалічений, біг до хати, другий лежав на дорозі вже неживий. Комісія оправдала драйвера і до свого рішення додала перестрогу для публики, щоб дітям не вільно бавитися на вулиці.

В ЧЕРВНІ ДИВЕРЗІЙНІ НАПАДИ?

З Вильна повідомляють польські часописи: В Мінську був зїзд провідників диверзійних відділів. Уплянували зачінну акцію на червень. Уряд СССР дав на цю ціль 70 тис. руб. Вагати таборують на слуцькому терені. Муха Міхальський виступав тепер як Аршинов.

В КОЛЬОНІЇ УКРАЇНСЬКИХ ХАТІ ...

ВСІ ФРАНЦУЗЬКІ ПАРТІЇ ПРИЙМАЮТЬ БУДЖЕТ КАЙО.

ПАРИЖ, 10. червня.— Фінансова комісія палати послів французького парляменту прийняла нині буджетовий проєкт фінансового міністра Кайо. За проєктом заявилися представники всіх партій.

ЗГОРІЛИ ВІЙСЬКОВІ КОНІ.

В стайнях при бараках в Токсідо під Вінніпеґом згоріло 19. травня двайцять кілька військових коней. Пожар цілковито знищив стайні. Вартівник відкрив вогонь з самого початку і хоч зараз зроблено ужиток з приладів до гашення огню в бараках та заалярмовано фаєрманів в місті, вогонь за кілька хвиль обняв цілий збудований з дерева і наповнений сіном та иншою пашею будинок. Фаєрмени могли лиш те зробити, що недопустили, аби вогонь розширився на всі будинки бараків. Більшість коней у стайнях вратовано. Шкоду обчисляють на 75,000 долярів.

УКРАЇНІЗАЦІЯ РАДЯНСЬКИХ ГАЗЕТ.

Відповідно до постанов останнього пленуму КП (б) У., центральний орган партії „Комуніст", який виходить досі по російськи, переводиться на українську мову, так само переводиться на українську мову дуже поширена київська „Пролетарская Мисль", при чім місцевий великий український часопис „Більшовик" перестає виходити, бо зливається з „Пролетарською Правдою". Для російських робітників у Харкові буде далі видаватися популярний російський часопис „Пролетарій", а в Києві буде перемінений на щоденний часопис російський тижневик „Кузница".

КЛОПІТ ПОЛЯКІВ З ПРАВОСЛАВНИМ СОБОРОМ.

Свого часу писалось у нас докладно про розбірку величавого православного собору на Саському майдані у Варшаві. Не торкаючись більше доцільности тої постанови, цікаво зазначити, що вже рік розбирають будівлю, і ніяк не можуть розібрати її. Тепер повідомляють газети, що робітники, занятi при розбірці, застрайкували, бо їм не виплатили платні. Патріотизм Варшавяків має покищо той ефект, що центральна міська площа від року завалена грузом й опоганена голими мурами обліпленими руштуванням.

НОВІ ГРОШІ НА МАДЯРЩИНІ.

На Мадярщині введено нову валюту, а саме мадярські центи. Мадярський гульден буде більш-менше рівний польсько...

Німеччина пропонувала нагляд Америки над гарантійним пактом.

ЛОНДОН, 10. червня. — Англійський уряд признає тепер, що німецький уряд запропонував був у своїй ноті з дня 9. лютого, щоби аліянти й Німеччина признали Злученим Державам право наглядати й рішати, чи котра держава нарушує гарантійний пакт.

Ся пропозиція не була однак трактована, бо Франція зараз виступила з пляном акції на Лізі Народів.

АНГЛІЙСЬКІ МІНІСТРИ ВИЯСНЯЮТЬ.

ЛОНДОН, 10. червня. — Англійський премієр міністрів Болдвин давав нині в парляменті довші пояснення в справі пропозиції щодо англійсько-французького порозуміння.

Приводом до сього виаснення були запити послів з робітничої партії, які критикували проєкт яко односторонний, з якого лишень Франція має мати користь. Болдвин відповідав, що проєкт зобовязує як Німеччину так й Францію. На нього може покликатися, себто домагатися від других держав помочи, лишень та держава, котрій признають, що друга нарушила її права.

Премієр відложив решту виаснення на пізніший час, коли міністер заграничних справ Чемберлейн верне з Женеви. Він упевнив парлямент, що умова ще не підписана та що парлямент буде мати досить нагоди її передискутувати перед ухваленням.

АНГЛІЙСЬКА РОБІТНИЧА ПАРТІЯ ПРОТИ ЗГОДИ?

ЛОНДОН, 10. червня. — Партійні органи робітничої партії заявляються проти пропонованої англійсько-французької угоди.

Вони опираються пропонованому порозумінню на тій основі, що воно занадто вмішує Англію в европейські справи, і кромі сього воно гарантує власне такі европейські договори, які з конечности мусять довести до війни. Иншими словами, порозуміння не полагоджує ніякої справи, а звязує Англію до оборони Франції.

Зі заяв газет робітничої партії видно, що посли сеї партії будуть безпощадно виступати проти потвердження договору в англійськім парляменті.

РАТУНКОВИЙ КОРАБЕЛЬ ДЛЯ АМУНДСЕНА.

ОСЛО, Норвеґія, 10. червня. — Ратунковий корабель Інґертре, що виплив у суботу з норвезького порту Христіянія-фіорду, щоби шукати за подорожним Амундсеном, переплив вже нині підбігуновий круг.

На кораблі є двох летунів, які мають виїхати на північ шукати за Амундсеном, котрий виїхав з острова Шпіцберґена дня 21. мая й досі не дав про себе вістки. Будуть вони шукати в околиці Шпіцберґена, як се радив перед своїм виїздом сам Амундсен.

ОСУДЖУЮТЬ ВЖИВАННЕ ОТРУЙНИХ ГАЗІВ.

ЖЕНЕВА, 10. червня. — Генеральний комітет розоружної конференції підписав уже протокол про заборону вживати на війні отруйних газів, як се пропонував американський уряд.

До сього додано ще пропозицію польського уряду, щоби заборонити теж уживати в війні убійчих бактерій.

БОЛЬШЕВИКИ ПІДПИСУЮТЬ УГОДУ З НЮЙОРСЬКИМ МІЛІОНЕРОМ.

МОСКВА, 10. червня. — Уряд подав вістку, що підписанє згоди межи московським урядом а нюйорським капіталістом Гарнименом щодо вишукування манґанових покладів на Кавказі може вже бути виконане завтра.

На основі сього договору, Гарнимен мавби право вишукувати манґанові поля в Грузії через 20 літ. Концесію підпише в імени начального комітету державного господарства комісар — Поляк Дзержинський.

АНГЛІЙСЬКА КОЛЬОНІЯ ХОЧЕ ОБЕЗПЛОДНЮВАТИ БОЖЕВІЛЬНИХ.

ЛОНДОН, 10. червня. — В парляменті англійської кольонії Нової Зеляндії розбирають тепер проєкт закона, після котрого малиби обезплоднювати всіх божевільних людий.

У сей спосіб малобися запобігати розмножуванню божевілля. Операції малоби переводитися на дітях за згодою родичів чи опікунів на приказ суду.

БОРОТЬБА В КИТАЮ ЗНОВА РОСПАЛЮЄТЬСЯ.

КАНТОН, 10. червня. — В суботу сподіяно почалася коло сього міста велика битва військ Кантону з військами Юнан о владу над Кантоном. Битва ще досі непокінчилася.

У Фучаві проголошено генеральний страйк.

АНГЛІЙСЬКЕ БЕЗРОБІТТЯ РОСТЕ.

ЛОНДОН, 10. червня. — В тижни, що скінчився дня 2. червня, зголосилося по урядову пенсію для безробітних 66,000 більше робітників, як у тижни попередньому.

Се вказує на злий рух в англійських промислах. Видно се й з того, що сього року є в Англії більше безробітних, як було минувшого року в той самий час.

У Північній Ірляндії число безробітних теж збільшилося.

КАНАДА БУДЕ МАТИ ГАРНІ ЖНИВА.

ОТАВА, 10. червня. — Департамент рільництва ... канадийських ...

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАЙ ФАКТИ ГОВОРЯТЬ

Поміщений в 133-тім числі нашої газети перегляд повітів та громад західної України, навіщених голодом, розкриває справді лячний образ. Тяжкий недорід. Нема що їсти. Нема навіть що в уста вложити. Нема ні людям ні худобі. Нема навіть барабольі.

Нема чим прожити, нема що засіяти. Нема й де позичити. Нема де заробити. Нема помочі нізвідки. Не можна зарадити собі одинцем. Громадська допомога заборонена. Голодовий тиф і другі голодові недуги забрали вже сотки жертв. Селяне випродують все, що мають: худобу, обстанову, — продають за безцін, щоби лишень вратуватися від голодової смерти. Страх і роспука огортає людий. Цілі села стоять перед голодовою катастрофою. Цілий народ переміняється в нуждарів.

Такі факти доносять з українського села під польською владою: Не фантазії, не видумки, а факти, доглянені самими людьми, занотовані очевидцями. Факти з поданнєм місцевости, повіту, дня й місяця, з іменами навіть людий терплячих. Чейже все те засвідчить може понад всякий сумнів, що не видумки се комітетів, не фантазії міських перогризів, а справдішні події, лячні події, що стали щоденними подіями на наших рідних селах.

Отсі факти мусять переконати нас, що поміч від нас для голодуючого села прийти мусить. Як знайдуться серед нас які губаті патріоти, які будуть старатися викручувати від жертв тим, що мовляв вони про голод ніякого доказу не мають, то чейже сі факти виразно засвідчать про тяжке положенє українського селянства під Польщею. Сі факти се рани українського народа, в котрі сі невірні Томи можуть вложити свої грубі руки, коли вони справді хочуть переконатися, чи справді наш народ був на хресті голодових мук.

Помочи треба й треба її як найскорше. Треба її сейчас, поки ратунок не буде спізнений. Два рази дає той, що сейчас дає. Не отягаймося, але спішім з допомогою сейчас. Не даймо каменіти свому сумлінню.

ПОШЕСТЬ ЦЕНЗУРИ

Заходи львівського ординаріяту греко-католицької церкви, котрими заборонено священикам сеї церкви видавати й редагувати газети та книжки, хочби навіть зовсім не відносячі-ся до духовних справ, ба навіть дописувати або хочби інспірувати дописі до газет, наробили великого шуму серед укр. громадянства в Галичині. Всі укр. газети без ріжниці погляди осудили сей крок митрополита графа Шептицького. Його вважають обмеженнєм громадських прав священника-громадянина, середньовічним путанием громадянської совісти, націоналізванием духа приниження, противним здоровому розумови.

Здається старокраєві газети проминули лишень одну сторону справи. Не звернули вони уваги на те, що в той самий час, коли українські католицькі священники не будуть могти видавати ні писати до українських газет навіть про зовсім нерелігійні справи, коли їм не буде вільно писати навіть дописи до українських газет, у той самий час тими правами будуть тішитися польські католицькі священники. Польським католицьким священникам буде вільно писати й видавати газети, писати чи інспірувати дописи до польських газет і в тих дописях чи статтях інформувати польське громадянство про свою діяльність проти українського народа. Митрополичий ординаріят відобрав українським священникам те саме право, котре прислугує кождому польському католицькому священникови. Сим ординаріят немовби публично заявив, що заряд греко-католицької церкви думає при помочи всіх церковних способів вщіпляти у підлеглих собі вірних рабську потульність супроти гнобителя.

Та має ще заведена львівським ординаріятом цензура також непохибну заповідь повної невдачі в будучині. В одній точці сього роспорядку говориться, що навіть світським католикам не вільно без спеціяльного дозволу ординаріяту дописувати до газет, які може не все годяться з католицькою вірою. Ніхто й сумніватися не буде, які наслідки потягне за собою ся точка розпорядку. Нема сумніву, що найвірніщі католики не будуть на неї звертати найменчої уваги. Ніякі лякання, ні дочасними ні вічними карами не відстрашуть їх писати дописі до тих газет, які їм про всякі прояви народного українського життя. Нарушувати будуть заборону навіть священники, — навіть ті, що сі параграфи ординаріяту вкладали, як лишень сього їм буде потреба.

Як всякі масові виступи проти закона, так і масові нарушення роспорядку не принесуть ніякої користи для того, що сей роспорядок видав. Як всякий масово нарушуваний закон, так і сей роспорядок, навчить непослуху й другим законам і роспорядкам тої самої власти та множить привчить погорди для сеї влади, яка такі нерозумні роспорядки видає. Першим доказом сього є загальний осуд українських старокраєвих газет для роспорядку львівського митрополичого ординаріяту.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ [illegible]

ЦЕРКВА Й ПОЛІТИКА

Щоби як слід зрозуміти значіннє конкордату межи римським папою а польським урядом, треба його розглянути з боку історії відношення держави й церкви взагалі.

В давнину державне й релігійне життя було тісно зі собою звязане. Король бував звичайно найстаршим жерцем чи священиком, що сповняв релігійні функції та давав усяку релігійну потіху свої вірним горожанам. Хто удержував державу, удержував і церкву. Вірний церкви був рівночасно горожанином, а горожанин вірним. Приміром такої повної злуки цивільного й релігійного життя була старинна жидівська держава.

Думка ся була так сильно вкорінена в умах давних людий, що, як лишень християнство захопило більшість людий у римській імперії, воно зараз домагалося признання себе державною релігією. Римський епископ приняв на себе титул „понтіфекс максимус", котрий носив найстарший священник поганського Риму. Епископи мали немовби високі державні уряди. Церкву удержувано вже через плаченнє податків. Церква діставала великі надїли землі, як могучі барони-урядники. Вона мала свої права й свою самоуправу. Церква навіть боролася проти державного уряду за те, хто з них старший.

Проти такої злуки державних інтересів з релігійними, чи церковними, почали підносити протести ті, які не додумалися до релігійних поглядів, відмінних від поглядів церкви, злученої з державою. Вони показували, що з огляду на те, що держава не може бути злучена з усіми церквами своїх горожан бо сі церкви зі собою ворогують, то держава повинна відлучитися від церкви. Вони стали підносити засаду свободи сумління: кожда людина малаби віровати так, як її власне сумління наказує, а державна влада не повинна вмішуватися в справи сумління, як довго чоловік виконує державні закони. Кожда церква повинна мати свободу проповідувати свою віру, але ні одна не повинна мати права вживати до сього державної влади, державного примусу.

Сі засади поширилися дуже в часи реформації, себто в ті часи, коли частина римо-католиків перестала вважати римського папу своїм начальним релігійним провідником. Протестанти протестували проти вживання держави для душення людий, що покинули римокатолицизм. Моглоб здаватися, що з побідою протестантизму настане ся релігійна свобода, яку проповідували протестанти. Однак мало не кожда протестантська церква, добувши собі силу в державі, пробувала вживати сеї держави на свою користь. Знова пішли утиски людий другої віри.

Справа сих утисків заострювалася передовсім у ріжних англійських кольоніях в Америці, де звичайно стикалися між собою люди ріжних вір. Настала в сих кольоніях жорстока боротьба одної віри проти другої, поки нарешті не провентило людям в голові, що не буде мира й порядку в кольоніях, поки не буде заборонено всякій церкві вживати державної влади на свою користь. Через похибки доходили люди до правди. Через сварки, бійки, кровопролиття й жорстокі переслідування прийшли люди до переконання, що церква мусить бути відділена від держави.

Англійські кольонії були й першими, що перевили сю засаду в життя. Передовими в сьому напрямі були кольонії Ровд Айленд та Пенсилвенія. Американська революція здобула свободу 13 англійським кольоніям. Американські революціонери, серед яких було богато людий без ніякої виразної віри, зажадали повної свободи та рівности в релігійних справах, подібно, як вони жадали свободи й рівности в політичних. Вони казали, що свобода релігійної не може бути так довго, як довго котрась церква злучена з державою. Вони поставили сі засади в американську конституцію, де й до нині говориться, що ніякого кандидата на уряд не мається питати за його релігійні переконання, а конгрес не має права лучити держави з якоюнебудь церквою.

За приміром Америки пішла Канада, де з державою була злучена протестантська церква, а відтак Мексико, котре було першим католицьким краєм, що відлучив свою церкву від держави. На загал католицька церква все старалася опиратися на державу, але католики в Ірляндії побивалися за відлученнєм держави від церкви, бо сею злученою церквою була некатолицька церква. Відділено теж католицьку церкву від держави у Франції й Португалії, мимо сильних протестів католиків. Польські католики в Росії собі домагалися відділення держави від церкви, бо російська держава була злучена з православною церквою. Протестували вони проти такого получення як проти насильства над людським сумлінием, в імя засади релігійної свободи й рівности, але вони самі, добувши собі самостійну державу, зробили з папством згоду про полуку польської держави з церквою.

Польща є одинокою з держав, повставших підчас війни, яка зробила згоду про злуку держави з церквою. Не мають такої умови ні Чехія ні Литва, котрих населеннє теж у більшости католицьке. Не злучена теж церква з державою в протестантських краях Німеччини, в Данії, Голяндії, Швеції, Норвегії, Фінляндії, Естонії, Лотвії.

Придержуются за те злученя церкви з державою „східні", православні краї. Колись в Росії, а ще й нині в Румунії, Греції, Болгарії та Сербії православні церкви тісно звязані з державами.

Де народ державний весь, або хочби в значній більшости, признається до тої, полученої з державою, церкви, там відомо великої біди з того не буває. Та горе людям другої віри в такій державі, коли таких людий є більше. На власній шкірі пізнали се українські греко-католики Волині й Холмщини під панованнєм царя й російського православія. Державна церква не погорджує ніякими способами насильства, коли хотіти о наверненнє на признану державою, а тим самим за одиноко патріотичну віру. Українські уніяти з Холмщини ще й по нині памятають, як їх навертали на православну віру кнутами, багнетами й кулями.

Злука межи державою а релігією доводила звичайно до релігійної сварки, до різанин, а й релігійних воєн. Не одна держава потеряла через те, що вона збиралася силою підпирати церкву, з котрою во на злучилася. В упадку історичної Польщі завинила богато релігійна нетерпимість Польщі, яка виходила зі сполуки польської держави з римо-католицькою церквою. Ненависть, якою по нинішний день православні Українці горять до католиків, — а якої висловом є поема Тараса Шевченка „Гайдамаки", — є виплинвом власне польсько-римської спілки, а ся ненависть, як знає найтупійший польський історик, не мало причинилася до поваления Польщі.

Та шкодить вона не лише державі; але й самій церкві. Церква привикає опиратися не на силу почування своїх вірних, а на державну підмогу уряду. Брак сеї сили тяжко відбивається в часи тяжких переходів.

Бачимо се найкраще на російській православній церкві. Позбавлена революцією державної підмоги, до якої вона була звикла від віків, ся церква тепер кволає, як каліка, що все ходила на палиці, як хтось палицю закинув. Колиб вона не була опиралася на царські багнети, а на тверду віру своїх синів, то вона не була-б розсипалася від революційного подуву. Не ішли-б православні батюшки на Волині на службу Польщі, як вони йдуть тепер проти інтересів своїх вірних.

Бачимо се й на примірі Чехії. Колись там австрійські католицькі монархи силою накидували католицизм. Наслідки сеї католицької політики такі, що католицька церква не має там великого впливу, а на чолі держави стоїть людина, яка явно признається безбожником.

Для українського народа виходить з того ясна політика. Якби ми мали свою державу, то й тоді Українцям не булоби порадно лучити держави з церквою. Получиш її з католицькою церквою, то проти сього повстануть православні, які в соборній Україні будуть становити майже десять разів більшу масу, як католики. Получиш державу з православною, то знова півчверта міліона українських католиків буде се вважати загрозою для своєї віри. Через те, вихід не лежить в стороні ширення православія, як се викрикують навіть деякі нібито-революціонери, — як приміром група, що зібралася була коло празької „Нової України", — ані в стороні ширення католицизму, як про се колись мріяли деякі галицькі епископи. Коли-б навіть се було можливе, — від конкордату се вже неможливе, — то неможливе воно булоби без насильств, без кровопролиття, без ослаблення української держави.

Нема для українського народа другого виходу, як піти за поступом усего людства та признати яко одиноко розумну політику засаду релігійної свободи й рівности та відділення держави від церкви. Лишень на сій дорозі можемо затерти ріжницю й ворогування межи православними, католиками й протестантами серед українського народа. Лишень сим способом можемо викувати з Українців усіх вір одну карну армію, свідому спільних інтересів, та йдучи до спільної цілі, до соборної самостійної української держави.

Чим скорше ми дійдемо до зрозуміння сеї засади, то тим краще для нашого народа. Кождому свідомому чоловікови треба ширити сю думку. Правда, вона може бути непопулярна, правда, загорілці кождої віри будуть невдоволені з проповіди засади релігійної терпимости серед Українців, бо вони волілиби каламутити воду, щоби лекше ловити рибу, але свідомі національних інтересів люди не повинні боятися непопулярности, коли інтерес українського народа та його будучности сього вимагає.

До сього треба вже й додати зайве, що, як довго український народ несвобідний, як довго він роздертий межи сої своїх відвічних ворогів, як довго підлягає чужим державам, так довго він мусить боротися проти всяких злук межи державами й церквами, які є вимірені проти нього. Чи се колишні православні епископи й попи російської православної церкви гнуться під польське ярмо, та обіцяють мовчати на польський гнет, щоби лишень доступити якоїсь собачої ласки зі стола польської держави; чи се „жива" чи „обновленська" православна церква в Харкові залицяється до большевицького уряду в Москві, щоби за ціну нищення українського національного руху спекатися переслідувань большевиків; чи се римська католицька церква змовляється з Польщею латинщити й польщити загарбаних Польщею Українців, — проти всіх них нам треба виступати однаково твердо, рішучо й безпощадно, як виступає живий народ проти всякого ворога, який йому до серця ніж вставляє. Проти всякого посягання на українське добро та українських людий мусить повстати весь український народ, коли не має зректися права повставати проти всякого гнету, а тим самим права називатися живим народом, що стремить стати повним паном на своїй землі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що півврічний мітинг відбудеся в неділю, 14-го червня с. р. точно о годині 1-ій пополудни в галі шкільній. На порядку дня дуже важні справи а іменно справоздання півврічні, виступ братства на день 5-го липня на отворенне павільону Українського Пару, як прийняте приниманне нових членів до У. Н. С., бо се послідний місяць без оплати вступного. Неявившися урядники і члени підлягають карі після статута. — М. Балецький, предс.; Т. Федош, кас.; В. Левчик, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в суботу, 13. червня, о годині 7.30 вечером, в Народнім Домі, 72 Моріс Ст. Проситься всіх членів явитись точно на означений час. — Йосиф Крайник, предс.; Ник. Демкович, кас.; Семен Кусень, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, дня 14. червня в галі церковній. Проситься всіх членів явитися на сей мітинг, бо есть дуже важні справи. — Андрій Чепеляк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 371, повідомляє всіх своїх членів, що півврічний і місячний мітинг відбудеться в суботу, 13-го червня, о год. 7.30 вечером, в галі при ч. 49-51 Beacon St., Newark, N. J. На мітингу буде справоздання делегата з послідної 16-ої Конвенції і півврічне. Тому кождий член обовязково має явитись на цей мітинг і привести з собою нових членів, бо тепер є нагода для кождого вступити без вступного і забезпечити свою родину. Неявившийся член заплатить кару. — І. Тарнавський, голова; О. Шумський, скарбник; Г. Романків, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДОПИСІ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Концерт в честь Тараса Шевченка.

Заходом Українського Співацького Товариства Бояна при українській католицькій церкві в Бруклині, в стейті Ню Йорк, відбувся дня 7. червня сього року в українській католицькій гали торжественний концерт у честь 64-их роковин смерти Кобзаря.

В програму концерту увійшли передусім дві святочні промови про Тараса Шевченка. Першу промову виголосив о. Володимир Лотович, парох української католицької церкви в Бруклині, а другу др. Льонгин Цегельський професор презвитеріяльської духовної школи в Блумфілді, в стейті Ню Джерзі.

Назвичайно богатою була музично-співацька частина концерту. Сюди належить продукції хорів Товариства Бояна з Бруклина під орудою пана В. Савицького. Виконано їх дуже добре. З хорових продукцій найкраще випало „Завіщаннє" Вербицького, де басові соля виконав п. В. Ярема. Але й інші хори (як мужеський: „Ой пущу я кониченька", жіночий „А в тому саду" і т. д.) випали цілком вдоволяюче. В хорі „Думи мої" соля виконали пп: Юрчаківна, Кмитівна (молодша), та п. Малець цілком поправно. Дует („Елегія") відспівали п-а Шемердяківна і п. В. Ярема дуже гарно. Голос у п-и Шемердяківної розвинувся, набрав сили і звуку та варта його плекати дальше. П-а Кмита, Заверухівна і пп. Герман та Слободян виконали поправно квартет Навроцького „Чом річенько", а панове Малець, Попович, Ярема та Слободян відспівали трудну композицію Стеценка „Прометей" на вдоволення публики. Пп. Герман, Кмитівна (в котрої гарний альт) та Юрчаківна, що має милий сопран, виконали цілу одну сцену з оперети Мілера „Гільтайська Трійка" в супроводі пяна (п-а Шемердяківна) і скрипки (п. Савицький). П-а Е. Зибликевичівна відограла на скрипці Леклера „Сарабанду" та Ґріґа „Весна", а публика нагородила ії, як і взагалі всіх виконавців рясними оплесками. Акомпаніювали їй на фортепяні п-а Н. Зибликевич, що акомпаніювала також до дуєту пп. Шемердяківні і Яремі. Решту фортепянових супроводів вела п-а Шемердяківна. П-а Арнольд в гарнім українськім строю віддеклямувала „Посланіє" зі зворушеннєм.

Взагалі концерт випав гарно. Шкода лиш, що публики було так мало, що інваліди, на котрих був призначений концерт, не зароблять мабуть нічого.

Учасник.

ЗБРОЯ УКРАЇНЦІВ У ДАВНІ ЧАСИ.

(Докінчення).

Шелом.

До охорони тіла від ворожих ударів зі стріл, мечів, уживали шеломів, кольчуги або броні і щитів.

Шелом (і шолом) славянське шлєм, виводять із готського „гілмє". Основна будова шелома та сама, що і наших воєнних, які носили ми на ріжних фронтах в борбі за чужу шкіру, а опісля в обороні незалежности нашої держави. Ціль шелому — охорона голови перед ударами меча, шаблі, каміння. Форма старих шеломів ріжна. Спершу стіжковаті, високі, в горі остро закінчені, тип чисто східний, опісля дещо нищі ширші з ріжними додатками і прикрасами. Подібні, до тих перших, бачимо шеломи у дружинників Бориса. Вони стіжковаті без жадних в горі особних колпаковатих закінчень і прикрас, які бачимо приміром на шеломі, найденім в 1802 р. над рікою Клязмою, приписуванім Ярославовові Всеволодовичеві з кінця 12-го і початку 13. століття. Той шелом (Яр. Вс.) заходив на голову і заслонював чашку, чоло аж до брів і уший, долішню часть голови і шию закривала осібна сітка кольчужна. Це зроблено умисно, бо стала, недвижима плита перешкоджала б рухам шиї. Сітку прикріплювали прямо до обвідки шелому, який в долішній части мав дірки спеціяльно до цего призначені. Сама обвідка була дещо грубша і на середині чола мала вивисшення або вигнуту штабочку, до якої прикріплювано осібну листовку — що йшла з гори в діл і закривала ніс (переносиця). Лице було або відкрите або заслонене осібною частею, як в Західній Европі, прилбицею, яку прикріплювано осібно до шелома. Прилбиця згадується в літописи (з 1199 р.), в „Слові о п. Іг." є знова згадка про шелом [illegible] Всеволодовича украшений орнаментом. На чоловій стороні ціла постать з крилами, мабуть Архангел Михаїл, в горі зображене погруддя людини.

Кольчуга — броня — панцир.

Груди а затим і ціле тулowище охороняла броня або кольчуга або панцир. В літописи ужита переважно назва броня (брѣня). Броню мали перейняти Славяни в передісторичних ще часах від Ґотів, у яких вона називалася „бруня", кельтське „бруїнне" — означувало груди.

Броня, це була звичайна шкіра звіряча груба, висушена, обернена шерстию на верх, зшита мов мішок, з отворами на руки. Відтак її скріпляли ще в той спосіб, що прикривали її шкіру малими металевими плитками, уложеними так одна на другу, як у рибі луска.

До панцира належали ще інші части, що накривали руки „нараменники" осібно рамя осібно передрамя, і „наголінники" на ноги. Так зложених панцирів уживали дотепра в XIII. віці і XIV. князі галицько-волинські і литовські під впливом заходу.

Кольчуга, це сорочка із дротяних, залізних кілочок сплетених майже до колін. Такі кольчуги можна оглянути в львівських музеях і Нац. Музею Укр. Як панцир так кульчугу одягали по одежі. Ріжниця між кульчугою а панциром велика. Кольчуга легенька, носилась без висилення, зате панцир неподатний, тяжкий, кожду частину треба було звязувати, як зимою так і в літі дуже прикрий — а ще як був до того чисто металевий.

До такого розвою, як на заході, зброя Українців, головно панцир, шелом і щит, не дійшла, а лише в дечому дігнала в західній части, (Галицько-Волинська доба і Литовська).

Зазначити треба, що не ціле військо мало кольчуги і панцирі, а лише головнійші частини, дружина князя, а в початках укр. держави лише полководці і князі. Убн-Русте (X. в.) згадуючи про убрання Славян, каже, що лише князі мали кольчуги [illegible] нізькому ватажкові. Виходить, що Печеніги броний не уживали. Війська, що йдуть на Половців (XII. вік) всі в бронях.

Щит.

Щитів уживали Славяни з давних часів. З початку був він дуже примітивний. Щити військ Святослава були довгі, до самих ніг і чотирокутні як двері. У жовнірів Бориса щити мають форму трикутників, в долі стятих, довкруги окуті залізом і бляхою. Норманські щити мали в головних зарисах форму трикутника з закругленими ролами, так що виходила овальна форма.

Щити робили колись з прутття плетеного, відтак з дощок по краях з металевою обвідкою. На середині наскрізь металева окова випускла в виді ромба або півкулі. Були також і шкіряні, (шкіру набивали на рами і обвивали цвяхами і бляшками) і цілі бляшані, себто дошки покриті цілком бляхою. В розкопках попадалися обідки, окови, бляхи від кованих щитів а також і ті середні окови так зване „умбо".

З внутрішної сторони щита була прикріплена поперечка до держання. Часом були і дві поперечки, або поперечка і ремінна петля. Тоді міг жовнір в часі спочинку всунути руку так через поперечку, що долоня остала свобідна і нею міг придержувати коня. Ремінна петля служила на те, щоб підчас звичайного маршу привісити щит на плечі або до сідла на коні. Як велике число щитів було в армії Святослава, можемо уявити собі із нотатки грецького письменника по побіді над „Русами", які утратили 15.000 людий, а в полон взято більше як 20.000 людий.

Князі, бояри, та знатнійші дружинники мали щити гарно украшені, розмальовані покриті шовковою матерією, виклад ані самоцвітами. В „Слові о полку Іг." згадуються „червлені" щити (храбрыи Русичи преградиша чрѣвлеными щиты"). Були або помальовані на червоно або покриті матерією, скорше однак помальовані. Червоні щити мало військо Бориса.

Лук.

Лук увійшов в ширше ужиття тоді, коли Славяни із лісів переходили в степи. Про лук у Антів згадує письменник Маврикій. Найпростійший взірець лука це зігнений прут при помочі натягненого на оба кінці шнурка. Велику ролю відгравав лук у східних народів — степовиків... У Варягів мав бути лук важним оружжям. Однаке до нас лук прийшов скорше. Вже Скити уживали луків. Мабуть з тих часів датується уживання Славянами лука. Скитський лук був не простий, а зложений, який роблено не з одного кавалка дерева а з кількох, або з дерева і рога, або кости. Ті части зліплювано разом або звязувано. Якого лука уживали Славяни з певністю сказати не можна, мабуть, що зложеного, бо всі майже народи Східної Европи уживали зложеного, а також і Греки. Германці і Варяги уживали простого. В могилах „України находжено частини луків. В літописі згадується лук з 1095 р.: „Ратиборич пріима лук свой и наложив стрѣлу, удары". — В Ізборнику Святослава (XI. ст. V.) стрілець зображений зі зложеним луком. Тим потверджується гадка про уживання Українцями лука зложеного. Луків уживано дуже довго у нас і в козацькі часи.

Кінці лука, зглядно самого дерева, були закінчені гачками або рівцями, на які насилювано петлю або привязувано. За тятиву до лука служив шнурок, жили звірят, кишкові струни, ремінь звинений в спіраль, плетені волокна, шерстяний шнурок. Тятиву привязувано звичайно лише на одному кінці. Так що в часі спочинку лук не був натягнений, але спущений, щоб не тратив елястичности. В разі потреби натягали насилюючи на другий кінець петлю.

Для охорони лука служило „налучє". Це була торба зі шкіри або кошик із дерева чи там скринка, обтягнена шкірою, часом навіть дорогою матерією і оббита бляшками. Налучє носили на лівому боці, привязане до пояса. Стріли лукові носили або в тому самому налучі або в осібній торбі, званій колчаном або сагайдаком. Колчан назва старша а сагайдак пізнійша. Однак часто називано лук разом зі стрілами і налучем одним словом: сагайдак. В літописі побіч назви колчан є ще друга „туг". — Стріли лукові короткі, так що зі сагайдака виставали противні оперені кінці. Сагайдак носили їздці з правої сторони привязаний до пояса, або на плечах.

Треба згадати, що лук простий був значно більший від зложеного і що до сили перевисшав зложений, однак зложений був вигіднійший до ношення, менший, а віддалення випущеної стріли не переходило 75 саженів (150 м.)

Лукові стріли роблено з твердого дерева а кінець, так званий наконечник, дороблювали із металю, а колись передше із каменя. Ще давнійші стріли були із самого дерева. Стріла з осібним наконечником мала більшу силу, була тяжша, дальше летіла і лучше сповняла свою задачу. Кінець противний наконечникови мав у промірі рівець, яким прикладали стрілу до тятиви в разі стріляння. До деревця прикріпляли смолою, або якимсь іншим клеєм пера більших хижих птиць, як орла беркута. Пера мали ціль обсічення задну частину стріли і удержати стрілу в одній лінії лету.

„В Слові о Пол. Іг." говориться про „золочені" стріли (сокольча розстрѣлявъ своими злаченными стрѣлами). На. стріли находимо еще інші назви в літописях, як „томари" і „болты". Після гадки деяких „болты" „томары" це стріли прості без наконечників, а після інших „болт" (німецьке больцен, англійське болт) це залізний наконечник, або тою назвою окреслювано цілу стрілу із наконечником.

Деякі стріли мали кромі острого кінчика, ще гачок як у вудки на риби. Той гачок мав те завдання, щоби вбиту в тіло стрілу трудніше витягнути з тіла. Кромі тих стріл уживали затроєних. Письменник Маврикій каже, що Славяни уживали дрібні затроєні стріли у борбі. Затроєні стріли були так зроблені, що коли стріла попала в тіло, тоді наконечник намазаний отрутою відривався від деревця і оставав у тілі.

Що тичеться способу держання лука при стрілянню то було їх два, або притягали тятиву до грудий або до правого уха. Саму стрілу держали ріжно: між другим і третим, або між першим і другим (вказуючим і великим). Славяни а за тим і Українці здається держали стрілу на спосіб варязький між вказуючим і великим.

З приняттям християнства „Русь" стала підлягати більше впливам Візантії, що мусіло відбитися і на зброї. Той вплив обявляється більше на видоскональеню форми зброї і поодиноких її родів та прикрасах зверхних, емблемах. Старі поганські знаки символічні замінено християнськими.

Звідки діставали Українці зброю?

Спочатку зброю привозили з чужих сторін або діставали її [illegible] си, сокири виробляли самі, але більші зложені металеві спроваджували, заки навчилися самі у себе виробляти. „Слово о П. Іг.", згадує латинські шеломи, ляцкі сулиці, литовські мечі. Це натяк або про походження тих родів зброї, або подібність. Убн-Фодлан говорить про мечі франконської роботи. Нарлив зброї йшов головно від Варягів і зі сходу: Арабів, Хозар і інших. Літописні назви мечників, стрільників вказують на те, що або князі мали свої власні варстати чи фабрики виробу мечів, стріл, або ці назви означують людий, що носили мечі, стріли. Вироби власні давали гіршу зброю, грубу, так що князі і богаті дружинники спроваджували собі ізза границі гарнійшу.

Лучшу частину війська становила все кінота. Коні гарні, мали на собі ремінну упряж, гарно украшену в підвіски, ґудзики, дзвіночки, спряжки. В курганах України зберіглось з тих часів богато річий з кінської упряжі: срібні, бронзові бляшки, спряжки, ґудзики, підвіски, дзвіночки, кільця, вудила, стремена. — Стремена мали форму цілком округлу, трикутну а пізнійше півколисту.

Остроги стрічаються лише на одній нозі і то лівій. Стремена князів, остроги, як і інші части: бляшки, спряжки, дзвіночки, світили золотом.

Князі мали осібні магазини, де переховували зброю, яку в разі потреби князь видавав жовнірам.

Підчас воєнних походів тяжкі роди зброї як броні, шеломи, щити, возили на возах за військом, а також і лекші стріли, списи, луки, яких в часі битви богато зужитковувано і треба було в великій скількости все військови доставляти.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць май 1925 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	378.16	139.	60.93
2.	144.18	140.	41.52
3.	67.82	141.	14.85
4.	77.83	142.	95.07
5.	62.68	143.	64.85
6.	22.37	144.	52.33
7.	199.32	145.	40.97
8.	145.23	146.	71.08
9.	129.57	147.	268.38
10.	176.90	148.	12.32
11.	13.90	149.	50.63
12.	107.58	150.	29.46
13.	36.97	151.	52.21
14.	91.74	152.	48.87
15.	43.44	153.	19.41
16.	31.35	154.	39.55
17.	26.65	155.	274.24
18.	96.65	156.	58.52
19.	9.19	157.	51.67
20.	165.07	158.	19.32
21.	51.25	159.	65.08
22.	76.75	160.	84.87
23.	34.44	161.	56.00
24.	143.36	162.	37.41
25.	51.48	163.	62.33
26.	35.20	164.	47.02
27.	38.55	165.	99.39
28.	192.36	166.	29.72
29.	155.51	167.	34.61
30.	60.46	168.	121.72
31.	134.96	169.	32.19
32.	30.09	170.	187.29
33.	52.86	171.	48.02
34.	97.09	172.	56.15
35.	26.83	173.	28.84
36.	60.35	174.	42.51
37.	89.79	175.	84.88
38.	219.36	176.	35.71
39.	84.95	177.	74.08
40.	21.71	178.	32.70
41.	33.70	179.	178.97
42.	104.48	180.	10.17
43.	35.86	181.	127.55
44.	119.56	182.	106.61
45.	159.46	183.	104.38
46.	28.63	184.	7.33
47.	30.79	185.	61.58
48.	55.50	186.	68.37
49.	14.09	187.	47.84
50.	44.06	188.	17.99
51.	64.68	189.	16.71
52.	22.98	190.	10.11
53.	47.94	191.	62.70
54.	15.37	192.	46.83
55.	43.55	193.	138.00
56.	87.39	194.	16.57
57.	89.50	195.	33.60
58.	48.86	196.	42.97
59.	139.63	197.	37.56
60.	18.35	198.	61.52
61.	63.97	199.	11.68
62.	82.04	200.	76.04
63.	261.27	201.	50.57
64.	67.62	202.	31.02
65.	218.78	203.	94.08
66.	111.37	204.	17.77
67.	109.46	205.	18.33
68.	26.38	206.	306.03
69.	96.70	207.	49.69
70.	229.56	208.	26.93
71.	15.73	209.	133.95
72.	64.61	210.	43.91
73.	93.94	211.	108.49
74.	52.85	212.	31.75
75.	70.24	213.	267.98
76.	197.20	214.	41.34
77.	85.58	215.	37.13
78.	148.12	216.	42.09
79.	6.16	217.	248.16
80.	52.08	218.	233.89
81.	113.56	219.	37.38
82.	49.54	220.	120.49
83.	58.67	221.	284.78
84.	14.15	222.	24.71
85.	102.46	223.	153.69
86.	155.19	224.	18.49
87.	99.56	225.	31.23
88.	4.59	226.	22.32
89.	8.53	227.	51.61
90.	157.05	228.	41.18
91.	199.83	229.	188.05
92.	16.46	230.	199.66
93.	26.36	231.	48.54
94.	162.14	232.	73.76
95.	65.73	233.	50.75
96.	176.89	234.	122.93
97.	36.01	235.	82.23
98.	156.77	236.	62.34
99.	149.26	237.	160.22
100.	75.24	238.	33.00
101.	59.03	239.	168.11
102.	229.62	240.	13.27
103.	67.95	241.	34.57
104.	169.45	242.	107.28
105.	119.44	243.	110.09
106.	192.02	244.	28.97
107.	52.78	245.	106.92
108.	99.50	246.	36.48
109.	86.46	247.	204.47
110.	30.68	248.	52.91
111.	46.96	249.	27.37
112.	122.84	250.	20.09
113.	91.13	251.	120.07
115.	16.67	252.	48.85
116.	56.98	253.	32.10
117.	78.81	254.	103.47
118.	73.99	255.	58.58
119.	37.85	256.	21.42
120.	98.85	257.	3.64
121.	67.24	258.	23.70
122.	51.48	259.	129.81
123.	83.98	260.	24.24
124.	69.01	261.	27.69
125.	16.09	262.	23.84
126.	81.04	263.	38.81
127.	87.43	264.	16.01
128.	49.96	265.	29.14
129.	24.97	266.	60.68
130.	181.45	267.	37.95
131.	19.00	268.	36.57
132.	121.95	269.	38.06
133.	180.59	270.	183.28
134.	27.68	271.	27.43
135.	112.85	272.	11.76
[illegible]	[illegible]	273.	[illegible]

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
276.	325.92	320.	69.96
277.	46.68	321.	66.46
278.	50.74	322.	23.61
279.	20.27	323.	43.34
280.	85.89	324.	98.71
281.	16.94	325.	27.82
282.	129.18	326.	132.64
283.	80.62	327.	22.72
284.	23.50	328.	9.62
285.	31.92	329.	17.19
286.	61.33	330.	73.73
287.	12.85	331.	22.83
288.	188.39	332.	67.03
289.	16.71	336.	115.97
290.	47.74	338.	222.33
291.	24.50	339.	52.89
292.	183.14	341.	59.01
293.	16.08	342.	99.90
294.	49.70	344.	36.86
295.	144.66	347.	57.68
296.	184.93	350.	61.13
297.	20.27	351.	33.83
298.	47.25	354.	36.56
299.	57.75	355.	51.87
300.	236.37	357.	40.49
301.	96.34	363.	125.80
302.	10.70	364.	159.43
303.	31.78	365.	113.68
304.	27.36	367.	173.29
305.	54.52	369.	138.97
306.	11.22	370.	182.11
307.	16.17	371.	70.05
308.	97.52	379.	50.63
309.	25.73	380.	28.67
310.	23.22	381.	29.57
311.	16.13	384.	82.64
312.	22.59	385.	251.65
313.	12.43	388.	140.98
314.	10.92	392.	21.90
315.	17.14	393.	24.96
316.	239.05	396.	72.42
317.	79.73	400.	35.79
318.	87.23	401.	28.55
319.	20.94	402.	3.67

З місячних вкладок	27,859.91
Процент від бондів	2.532.46
Процент від морґечів	447.50
Сплата морґечу	100.00
Разом	30.939.37

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Мих. Мельник, в. 367	750.00
Марта Лиса, в. 370	250.00
Катер. Нарадко, в. 9	1.000.00

Запомоги з фонду запомогового:

Йосиф Ґронер, в. 10	50.00
Ст. Матлаґа, в. 65	75.00
Дм. Оришко, в. 79	50.00
Павло Перей, в. 117	50.00
Федор Дякун, в. 159	100.00
Ігнатий Бахор, в. 161	75.00
о. Нестор Дмитрів, в. 227	100.00
Андрій Рубінович, в. 270	100.00
Григ. Лень, в. 276	50.00

Виплати з фонду сирітського:

П. Плеш, в. 59 (стар.)	426.19
Семен Захарків, в. 146	200.00
Іван Вайнар, в. 235	354.00
Іван Малиса, в. 283	150.00
Анна Дячишин, в. 168	472.00

Розходи адміністраційні:

Свобода за орґан	3.689.70
Платня гол. уряду	500.00
Податок за воду	26.75
Печатки для відділів	19.10
Кошта засід. гол. екз.	27.00
Вінець на похорон бл. п. Марії Тарбай	10.00
Видатки канцелярійні	66.54
Інвест. в морґечах	6.500.00
Разом	15.091.28

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем міс. квітня остала	231.359.46
Прихід за май	30.939.37
Разом	262.298.83
Розхід за май	15.091.28
Готівка з кінцем міс. мая остає	247.207.55

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	247.207.55
Морґечі	476.365.00
Бонди	442.416.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	21.000.00
Разом	$1,206.489.03

Стан довжний:

Фонд посмертний	769.470.59
„ резервовий	213.073.66
„ запомоговий	36.062.34
„ адміністрац.	32.132.35
„ конвенційний	1.039.57
„ сирітський	154.710.52
Разом	$1,206.489.03

Теодор Грицей, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА
МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць май 1925 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	20.70	172.	3.60
2.	11.70	174.	4.05
3.	10.13	175.	4.75
4.	2.70	176.	2.05
5.	5.00	177.	4.50
6.	1.50	179.	17.80
7.	29.25	181.	14.85
8.	7.20	182.	9.70
9.	15.75	183.	4.50
10.	4.50	192.	1.50
14.	2.95	193.	8.85
15.	7.45	196.	2.55
16.	5.20	197.	2.55
18.	9.45	198.	4.50
20.	5.20	200.	12.15
21.	5.40	201.	5.50
22.	13.05	203.	8.35
23.	2.25	204.	5.60
24.	15.10	205.	2.05
25.	1.80	206.	84.20
26.	1.65	207.	50
27.	2.70	208.	2.50
28.	19.40	209.	17.95
29.	10.15	210.	6.10
30.	7.65	211.	7.95
31.	19.35	213.	21.60
34.	11.25	214.	7.45
35.	3.15	217.	28.35
36.	50	218.	28.65
38.	24.55	219.	2.03
39.	4.05	220.	12.85
40.	2.95	221.	12.37
41.	2.50	223.	17.80
42.	7.95	224.	3.15
43.	2.05	226.	2.25
44.	20.00	227.	2.50
45.	11.25	228.	5.40
47.	1.80	229.	10.80
50.	7.90	230.	16.70
51.	2.25	232.	6.30
52.	90	233.	1.13
53.	5.18	234.	27.00
55.	3.15	235.	2.25
56.	11.03	237.	16.20
57.	7.20	238.	2.05
58.	5.65	239.	14.40
59.	14.85	241.	3.15
61.	6.08	242.	7.40
62.	6.75	243.	18.90
63.	26.77	244.	2.70
64.	1.00	245.	10.35
65.	20.95	246.	4.00
66.	3.85	247.	23.90
67.	9.00	248.	2.70
68.	2.50	250.	2.47
69.	4.30	251.	12.40
70.	26.10	252.	3.45
72.	11.50	253.	2.05
73.	6.98	258.	2.95
74.	3.75	259.	15.75
75.	13.30	261.	2.70
76.	23.62	262.	4.05
77.	4.05	263.	4.05
78.	2.70	264.	5.20
80.	3.40	265.	1.80
81.	5.85	266.	50
82.	5.25	267.	3.15
83.	9.00	268.	25
85.	9.90	269.	3.38
86.	4.30	270.	19.35
87.	13.50	271.	50
88.	90	272.	75
89.	1.75	274.	9.45
90.	17.55	275.	5.65
91.	21.20	276.	34.00
93.	2.93	278.	6.80
94.	7.90	282.	14.63
95.	2.70	283.	6.10
96.	18.25	284.	3.40
97.	2.25	288.	20.45
98.	6.10	289.	3.15
99.	22.05	292.	11.70
100.	4.95	293.	1.15
102.	23.85	294.	6.08
103.	2.70	295.	4.95
104.	20.00	296.	5.18
105.	6.55	297.	1.60
106.	5.40	298.	4.50
107.	2.70	299.	2.30
108.	8.55	300.	13.75
109.	9.00	301.	9.90
110.	90	302.	90
112.	11.30	305.	2.45
113.	5.18	307.	90
115.	25	308.	17.50
116.	7.65	309.	75
118.	3.60	310.	2.70
120.	8.10	312.	2.70
121.	8.25	314.	70
123.	6.08	316.	22.73
124.	14.20	317.	7.00
126.	2.25	318.	3.83
127.	9.23	320.	7.20
128.	4.75	321.	10.15
130.	6.00	323.	4.05
131.	1.15	324.	10.68
132.	20.95	326.	13.50
133.	5.85	328.	50
135.	6.05	330.	2.30
136.	13.75	332.	6.75
137.	14.25	336.	5.65
139.	3.83	338.	25.20
142.	7.45	339.	9.45
143.	2.50	341.	3.60
144.	2.50	342.	17.80
145.	2.05	344.	1.80
146.	6.55	347.	7.20
147.	33.98	350.	2.03
148.	4.50	351.	3.60
149.	6.75	355.	3.60
153.	4.55	357.	4.50
155.	44.35	363.	17.55
156.	4.80	364.	9.90
158.	1.40	365.	8.75
159.	5.18	367.	8.78
160.	11.70	369.	16.90
161.	5.00	370.	9.25
162.	5.20	371.	9.45
163.	7.65	379.	3.15
164.	4.05	380.	3.38
165.	5.65	384.	9.70
166.	2.25	385.	24.08
168.	17.10	388.	11.70
170.	12.40	396.	10.80
171.	25	401.	4.73

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Зофія Качараль, в. 142	16.00
Стефанія Гладка, в. 27	346.00

Розходи адміністраційні:

Платня робітника	160.00
Видатки канцелярійні	16.65
Разом	538.65

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. квітня остала	35.058.32
Прихід за май	2.252.59
Разом	37.310.91
Розхід за май	538.65
Готівка з кінцем міс. мая остає	36.772.26

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	36.772.26
Морґечі	18.000.00
Разом	$54.772.26

Стан довжний:

Фонд посмертний	40.679.53
„ адміністрац.	14.092.73
Разом	$54.772.26

Теодор Грицей, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТ. РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Інтерпеляції в справі плебіситових надужить.

1) Інтерпеляція посла С. Назарука і тов. з Українського Клюбу до міністра освіти в справі: а) урядового візвання громадських управ ярославського повіту окремим обіжником, оголошеним у „Тигоднику ярославскім", щоби вони постаралися у родичів дітий шкільного віку за декларації в справі навчання польською викладовою мовою в школі; б) в справі заборони львівської шкільної кураторії українським приватним гімназіям уживання української мови як урядової у катальогах, на конференціях та на шкільних свідоцтвах.

2) Пос. С. Козицького і тов. з Українського Клюбу до міністра освіти в справі незаконного поступовання шкільного інспектора в Перемишлянах, учительки Соботи і управителя школи Турского в Перегноєві, перемишлянського повіту, в справі шкільних декларацій.

Шкільний інспектор згідно зі шкільним законом повинен особисто або через староство провірити, чи на місці є умовини та всі дані для того, щоби внесені декларації були важні. Перемишлянський інспектор того не робить ні особисто, ні через органи староства, але ось в селі Перегноїв доручив він цю справу тамошним учителям Янині Соботі та Турскому. Учителька Собота роздала всім дітям декларації за введенням польської викладової мови до школи та загровила їм, що якщо не принесуть підписів батьків, то їх бити-ме. Деякі діти понастрашувалися і підписували батьків самі, але їх було небогато. Тоді за справу взявся сам Турский, кликав кожного батька до себе і намовляв його до підписання декларації. Ця робота є протизаконна, а до того велася вона по наказу шкільного інспектора. Інтерпелянти домагаються покарання винних.

3) Пос. С. Козицького і тов. до міністра внутрішних справ і до міністра освіти в справі відібрання права навчання учителям приватної української народньої школи ім. М. Шашкевича в Станиславові: Андріеві Бировичові, Дмитрові Макогонові, Адольфі Макогоновій, Евгенії Самоверській і Володимирові Федакові — всім по причині мнимої „нельояльности" супроти польської держави. Всі названі учительські сили впали жертвою урядової самоволі, бо ніякої „нельояльности" їм недоказано. Інтерпелянти домагаються повороту всіх прав здискваліфікованим незаконно учителям.

...до міністра освіти в справі незаконного поступування шкільного інспектора в Станиславові при провірюванню важности шкільних декларацій. Пан інспектор взиває батьків, що підписали декларації, з найдалі положених сіл до Станиславова для переслухання, домагається предложення метрикальних витягів для дітий шкільного віку, предложення посвідки від громадського уряду, що підписавший декларацію разом з дітьми мешкає в громаді а накінець в обіжнику грозить, що на випадок неявки в інспектора з усіми тими витягами та посвідченнями нових візнань не вишле, а тим самим декларації уневажнить. Весь спосіб поступування інспектора при провірці декларацій є суперечний з інтенцією закону, є провокуючим українське населення та зміряючий до того, щоби шляхом переслідувань та надужить уневажнити декларації.

5) Пос. С. Хруцького і тов. до міністра освіти в справі незаконного вимагання присяги від батьків українських дітий, якого допускається шк. інспектор Здек зі Скалата. До такого протизаконного і протиконституційного вчинку дійшов скалатський інспектор дня 24. квітня с. р. в Пізнанці Гетьманській, куди серед ночі завізвав через поліцію 35 українських батьків з громади Глібів.

6) Посла С. Хруцького і тов. до міністра освіти в справі незаконного поступування шкільного інспектора в Ярославі Вавщака при перевірці шкільних декларацій.

Інспектор Вавщак розіслав до українських батьків громади Боротин, щоби вони явилися для переслухання до відданеного на 7 км. села Ловці. Там почав він їх переслухувати в присутности тамошнього управителя школи, польського катехита і двох поліцаїв. Одну особу переслухувано 20—30 мінут. Від ранку до полудня переслухано ледви 5 осіб. Пополудні селяни, що тратили час, гуртом увійшли до кімнати переслухань. Тоді інсп. предложив їм підписати нові декларації за польською викладовою мовою в школі, бо коли остануть старі, то вони мусіти-муть самі вдержувати школу і учителя. Коли селяни спротивилися тому, то інспектор заявив, що все одно української школи не буде, бо Польща на це не позволить. Ось такими штучками, террором і злою фальшивою інтерпретацією закону інспектор примушував українських батьків підписувати декларації за польською школою.

7) Посла С. Хруцького до міністра внутрішних справ про змушування українського населення підписувати декларації за польською мовою навчання в школі органами державної поліції у Жовтанцях і Бродках.

В названих місцевостях польські поліцаї замісць стояти на сторожі закону, вимушували на українських селянах підписи на деклараціях за польською викладовою мовою в школі, не вважаючи на те, що ті селяни вже внесли свої декларації за українською викладовою мовою. При допомозі погроз поліцаям вдалося таким чином зібрати в одній громаді 27 підписів. Деяких селян, що відмовилися підписувати польські декларації, як ось селянина Гринька Хоміцького й инших селян із Бродок, поліцаї підписували самі. Коли селяни жалувалися на таке поступування поліцаїв командантові Новакові, то він заявив, що не може допустити до цього, щоби в Бродках була українська школа.

8) Посла Тимощука і тов. до міністра освіти в справі незаконного поступування учителя народньої школи в с. Грабові, рівенського повіту при складанню селянами шкільних декларацій.

Учит. Романовскі змусив селян Волод. Лукащука, Мик. Ве-...

...загрозою кари 40 зол. до підписання декларації за польською викладовою мовою в школі.

9) Посла Назарука і тов. до міністра внутрішних справ і міністра освіти в справі перевірювання декларацій за українською школою зі самбірського повіту шкільними інспекторами Сковроньским і Венгжиняком та їх помічниками.

Оба названі інспектори скликували масово декларантів до Самбора і питали їх, чи вони хочуть, щоби їх діти учили і по польськи чи ні. Декларанти заявили, що хочуть. Тоді інспектори скасували протоколярно їхню згоду на польську школу та повернули селянам українські декларації.

10) Посла С. Козицького і тов. до міністра внутрішних справ і міністра освіти в справі терроризування та переслідування українського населення в громаді Честилів тернопільського повіту заступником тернопільнього інспект. Блоньским, учителем із Честилова Міллером і комісарем громади Честилів Бойчуком за зложені тамошніми українськими селянами декларації в справі української школи.

Серед ночі з 15. на 16. квітня ходив по селі зі світлом поліцай та будив і скликав усіх декларантів до школи, бо там чекав на них інспектор і державна поліція. Громадський поліцай грозив, що як що не підуть, то їх арештують і замкнуть до тюрми. Селяни встали і пішли до школи, де учитель Міллер роздавав їм візвання ставитися 16. квітня на год. 10 рано до школи в Ігровиці зі загрозою, що коли не являться, то декларації будуть уневажнені. Було це у страстний четвер. Але всі явилися в Ігровиці не зважаючи на те, що була вона віддалена від Честилова аж 12 кільометрів. По дорозі взяли вони зі собою адв. кандидата Ладику як правного дорадника. Правного дорадника Блоньскі не допустив до переслухань. Переслухання відбувалися від 10-ої год. ранку до 5-ої вечером. І за весь той час Блоньскі переслухав заледви двайцять декларантів. Переслухав їх про все, тільки не про декларації. Завізвані селяни стояли цілий день на подвірю перед школою. Все це робив на те, щоби селян вивести з терпеливости та заставити їх підписати польські декларації. Інтерпелянти домагаються потягнення до відповідальности тих панів, що надуживали незаконно терпеливости населення, виставляли його на прикрости та непотрібну затрату часу.